

Grund- og nærhedsnotat

Reform af valgloven i Den Europæiske Union

Europa-Parlamentets beslutning af 11. november 2015 om reform af valgloven i Den Europæiske Union (2015/2035(INL))

P8_TA-PROV(2015)0395

Nyt forslag.

1. Resumé

Europa-Parlamentet vedtog den 11. november 2015 forslag om reform af valgloven i Den Europæiske Union. Formålet med forslaget er at harmonisere proceduren for Europa-Parlamentsvalg. Forslaget skal nu behandles i Rådet, hvor en vedtagelse vil kræve enstemmighed.

Forslaget vurderes at have statsfinansielle konsekvenser i form af afledte nationale udgifter og lovgivningsmæssige konsekvenser ift. tilpasning af den danske Europa-Parlamentsvalglov.

Regeringen finder, at det vil være ønskeligt at øge legitimiteten af, kendskabet til og interessen for valg til Europa-Parlamentet, hvilket en række af elementerne i Europa-Parlamentets forslag vil kunne bidrage til. Samtidig lægger regeringen vægt på, at valgmåden til Europa-Parlamentsvalg ikke reformeres for at indføre ensartethed for ensartethedens skyld. En eventuel reform af valgloven bør sikre tilstrækkelig fleksibilitet og frivillighed ift. medlemsstaternes og partiernes traditioner, nationale valgsystemer og lovgivning.

2. Baggrund

Valgloven i den Europæiske Union blev vedtaget i 1976 forud for de første direkte valg til Europa-Parlamentet i 1979.

I henhold til TEU art. 223, stk. 1, udarbejder Europa-Parlamentet forslag mhp. fastsættelse af de bestemmelser, der er nødvendige for, at dets medlemmer kan vælges ved almindelige direkte valg ifølge en i alle medlemsstater ensartet fremgangsmåde eller efter principper, der er fælles for alle medlemsstater. Rådet fastsætter med enstemmighed de nødvendige bestemmelser efter en særlig lovgivningsprocedure og efter godkendelse fra Europa-Parlamentet, der udtaler sig med et flertal af sine medlemmer. Disse bestemmelser træder i kraft, når medlemsstaterne har godkendt dem i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige bestemmelser.

I 2002 blev der for første gang gennemført ændringer af valgloven. Disse ændringer pålægger medlemsstaterne at afholde Europa-Parlamentsvalg efter forholdstalsmetoden ved listevalg eller en metode med overførsel af overskydende stemmer. Samtidig blev dobbeltmandat for medlemmer af Europa-Parlamentet afskaffet. Derudover fik medlemsstaterne ret til at oprette valgkredse på nationalt niveau og indføre en national spærregrænse på op til 5 pct.

Efter Europa-Parlamentsvalget i 2014 besluttede Europa-Parlamentets udvalg om konstitutionelle anliggender (AFCO-udvalget) at udarbejde et forslag til reform af valgloven.

Forslag til reform af valgloven blev vedtaget i Europa-Parlamentet den 11. november 2015. Forslaget blev modtaget i Rådet i dansk sprogversion den 27. november 2015.

3. Formål og indhold

Formålet med forslaget er at harmonisere proceduren for Europa-Parlamentsvalg. Forslaget omfatter dels Europa-Parlamentets indledende betragtninger, som begrundet indholdet i ændringsforslagene til valgloven, og dels selve ændringsforslagene til valgloven. Det er kun selve ændringsforslagene, som Rådet skal træffe afgørelse om.

Europa-Parlamentet har foreslået følgende substansændringer til valgloven:

- at Rådet med enstemmighed indfører en fælles valgkreds, der dækker alle medlemsstaterne, for de europæiske partiers respektive indstillede hovedkandidat til posten som Kommissionens formand;
- at de europæiske politiske partier skal indstille deres kandidat til posten som kommissionsformand senest 12 uger før påbegyndelsen af valgperioden;
- at der indføres obligatoriske spærregrænser på 3-5 pct.;
- at der fastsættes en tidsfrist for opstilling af kandidatlistor på mindst 12 uger før påbegyndelsen af valgperioden;
- at der fastsættes en tidsfrist for færdiggørelse af valglisten over stemmeberettigede på 8 uger før første valgdag;
- at politiske partier skal overholde demokratiske procedurer og gennemsigtighed i forbindelse med udvælgelsen af kandidater til valg;
- at kandidatlisten skal sikre kønsligestilling;
- at stemmesedler skal give lige synlighed til navn og logo for både nationale og europæiske politiske partier;
- at medlemsstater skal tilskynde til synlighed for tilknytning mellem de nationale og europæiske politiske partier i radio, TV og kampagnemateriale. Valgmateriale skal indeholde en henvisning til programerklæringen for både det nationale og europæiske politiske parti;
- at reglerne om at sende valgmateriale til vælgere skal være de samme for valg til Europa-Parlamentet som til nationale, regionale og lokale valg i en medlemsstat;
- at medlemsstaterne kan indføre elektronisk stemmeafgivning og stemmeafgivning via internettet;
- at medlemsstaterne kan tillade deres borgere at brevstemme pr. post;
- at Europa-Parlamentsmedlemmerne repræsenterer alle unionsborgerne;
- at hvervet som Europa-Parlamentsmedlem er uforeneligt med hvervet som medlem af et nationalt eller regionalt parlament eller en regional forsamling med lovgivningsbeføjelser;
- at alle unionsborgere har stemmeret, også når de bor og arbejder i tredjelande;
- at hver medlemsstat skal udpege en kontaktmyndighed ansvarlig for at udveksle oplysninger om vælgere med kontaktmyndigheder i øvrige medlemsstater;

- at valgene skal slutes i alle medlemsstater om søndagen kl. 21.00 CET i den periode fra torsdag morgen til søndag aften, hvor valgene finder sted;
- at de første prognoser skal offentliggøres samtidigt i alle medlemsstaterne, og at der ikke må offentliggøres exit-polls prognoser før dette tidspunkt;
- at optællingen af stemmer først påbegyndes i alle medlemsstater, når valget er afsluttet i den medlemsstat, hvor valget afsluttes sidst;
- at valgperioden (torsdag til søndag) skal fastlægges senest et år før valgets afholdelse;
- at forslag til gennemførelse af valgloven fremover fremsættes af Europa-Parlamentet ved et flertal af sine medlemmer og vedtages af Rådet med et kvalificeret flertal efter høring af Kommissionen og med Europa-Parlamentets godkendelse.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vedtog den 11. november 2015 forslag om reform af valgloven i Den Europæiske Union.

5. Nærhedsprincippet

I medfør af nærhedsprincippet handler Unionen på de områder, der ikke hører ind under dens enekompetence, kun hvis og i det omfang målene for den påtænkte handling ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne på centralt, regionalt eller lokalt plan, men på grund af den påtænkte handlingens omfang eller virkninger bedre kan nås på EU-plan, jf. TEU artikel 5(3).

Der henvises i Europa-Parlamentets indledende betragtninger til, at revideringen af valgmåden skal respektere nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet og ikke tilstræbe at indføre ensartethed for ensartethedens skyld. Europa-Parlamentet henviser til, at en reel harmonisering af proceduren for valg til Europa-Parlamentet i alle medlemsstaterne bedre vil kunne fremme alle unionsborgeres ret til at deltage på lige vis i EU's demokratiske liv og samtidig styrke den europæiske integrations politiske dimension.

Ligeledes henvises til, at der endnu ikke er fundet en bred aftale om en ensartet valgprocedure, selvom der har kunnet konstateres en gradvis indbyrdes tilnærmelse mellem valgsystemerne. Europa-Parlamentsvalg er stadig reguleret ved national lovgivning, og valgkampagnerne er stadig nationale, hvorfor Europa-Parlamentet finder, at de europæiske politiske partier ikke i tilstrækkelig grad kan opfylde deres forfatningsmæssige mandat og ”bidrage til at skabe en europæisk politisk bevidsthed og til at udtrykke unionsborgernes vilje” jf. TEU art. 10, stk. 4.

Derudover henvises til, at udvælgelsesproceduren for kandidater til Europa-Parlamentsvalg varierer stærkt fra medlemsstat til medlemsstat og fra parti til parti, især hvad angår gennemsigtighed og demokratiske standarder, og at åbne, gennemsigtige og demokratiske procedurer for udvælgelse af kandidater er væsentligt for opbygningen af tillid til det politiske system.

Dertil kommer, at fristerne for færdiggørelse af kandidatlistor og valglister varierer fra medlemsstat til medlemsstat, hvilket dels sætter kandidater og vælgere i en ulige situation, og dels vanskeliggør kontrol med dobbelt stemmeafgivning på tværs af medlemsstaternes grænser.

Det fremgår af TEU, art. 223, stk. 1, at Europa-Parlamentet kan udarbejde forslag til fastsættelse af bestemmelser, der er nødvendige for, at dets medlemmer kan vælges ved almindelige direkte valg ifølge en i alle medlemsstater ensartet fremgangsmåde eller efter principper, der er fælles for alle medlemsstater.

Europa-Parlamentets forslag til reform af valgloven vurderes at søge at sikre en mere ensartet procedure for afholdelse af Europa-Parlamentsvalg, hvilket på en række områder må forventes at styrke legitimiteten af valgene og dermed øge interessen for og deltagelsen i valg til Europa-Parlamentet. Dette hensyn må i forhold til hvert enkelt konkret forslag afvejes i forhold til nærhedsprincippet grundlæggende krav om, at der kun bør reguleres, hvis målene ikke i tilstrækkelig grad kan opnås på medlemsstatsniveau. Konkret betyder dette, at f.eks. beslutning om valgmetode (anvendelse af fysiske stemmesedler, elektronisk afstemning eller internetafstemning) og principper for opstilling af kandidatlistor, herunder fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder, efter regeringens opfattelse i vid udstrækning bør overlades til nationale traditioner og præferencer.

6. Gældende dansk ret

Valget af danske medlemmer til Europa-Parlamentet er reguleret i Europa-Parlamentsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 368 af 10. april 2014) samt i en række bekendtgørelser udstedt i medfør af denne lov.

Europa-Parlamentsvalgloven regulerer bl.a. spørgsmål om valgret, valgbarhed, optagelse på valglisten, indlevering af kandidatlistor, afstemning på valgdagen, brevstemmeafgivning, opgørelse af valget og kandidatudvælgelsen (herunder at der ikke gælder nogen spærregrænse).

De udstedte bekendtgørelser regulerer bl.a. spørgsmål om visse typer brevstemmeafgivning, optagelse på valglisten af danske statsborgere med bopæl i andre medlemsstater og statsborgere i andre medlemsstater med bopæl i Danmark samt udformning af stemmesedler.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Implementering af de foreslåede ændringer af EU-valgloven vil for langt hovedpartens vedkommende indebære ændringer af den danske Europa-Parlamentsvalglov. En række administrativt fastsatte regler vil også skulle ændres.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes at have statsfinansielle konsekvenser i form af afledte nationale udgifter forbundet med eventuel afslutning af valghandlingen kl. 21.00 CET. I Danmark afsluttes valg handlinger kl. 20.00, og eventuel udvidelse med en time vil betyde, at kommunerne skal kompenseres for udgifter i omegnen af 6 mio. kr. pr. valg.

En vedtagelse af forslaget vurderes ikke at have samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at have konsekvenser for beskyttelsesniveauet i Danmark.

8. Høring

Forslaget har været sendt i høring i EU-specialudvalget for institutionelle spørgsmål. Der var ingen bemærkninger.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes at blive en vanskelig og langstrakt proces at opnå enighed om alle forslagene i Rådet, da flere af ændringsforslagene griber ind i områder, der i de fleste medlemsstater er bundet op på nationale traditioner, valgsystemer og lovgivning.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder, at det vil være ønskeligt at øge legitimiteten af, kendskabet til og interessen for valg til Europa-Parlamentet, hvilket en række af elementerne i Europa-Parlamentets forslag vil kunne bidrage til. Samtidig lægger regeringen vægt på, at valgmåden til Europa-Parlamentsvalg ikke reformeres for at indføre ensartethed for ensartethedens skyld. Det vil være vigtigt at respektere nærhedsprincippet. En eventuel reform af valgloven bør umiddelbart sikre tilstrækkelig fleksibilitet og frivillighed ift. medlemsstaternes og partiernes traditioner, nationale valgsystemer og lovgivning.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.